

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI-EGYESÜLET

K Ö Z L Ö N Y E.

Tizedik évfolyam.

IV. füzet.

Ápril 1871.

Erdély kincstári erdőségei.

(Folytatása a III. füzet hasonló című cikkének).

A terület beosztása.

Erdélyben a kincstári erdők kezelési szempontból 7 erdőhivatalra voltak beosztva, melyek nevei: Vajdahunyad, Szászváros, Szászsebes, Zalathna, Topánfalva, Fogaras és Deés. E beosztás czélszerűnek nem nevezhető, mert hivatalok fölös számmal voltak, és azokon belől a pagonyok is nem mindenütt hegygerinczek, mint a gazdaságra nézve legezészerűbb határok által valának elkülönítve.

Első gondom volt tehát a területet úgy beosztani, hogy az erdőhivatalok és pagonyok száma ne legyen nagyobb, mint a hogy ezt az okszerű gazdaság lehetősége föltétlenül követeli; miért is ott, a hol ez az erdők fekvésénél fogva lehetséges volt, két-két erdőhivatalt egygyé vontam össze, s a pagonyok számát is kisebbre szoritottam.

Igy lett például a szászvárosi és szászsebesi erdőhivatalokból a szászsebesi, a zalathnai és topánfalvaiból a topánfalvai, miglen a deési a kolozsváriba olvadt.

E beosztás részletezését illetőleg a föntebbi birtoktáblázatra bátorodom hivatkozni, melyben az erdőhivatalok és pagonyok térsége egyenként van kimutatva, és a melyből kitünik, hogy a hol eddig 311.910 hold 7 erdőhivatalra volt fölosztva, ott most 521.490 holdra nézve szintén csak 7 erdőhivatal ajánlatik, melyek közül:

a vajdahunyadi	45.900
a szászsebesi	91.000
a topánfalvai	117.189
a görgényi	79.565
a kolozsvári	57.446
a borgói	91.000 és
a fogarasi	39.398 holdat

foglal magában.

Az erdőhivatalok helyi fekvése, azoknak határai és pagonyokra való felosztása a mellékelt térképen van kimutatva.

A közös igazgatóság szakok szerinti fölosztása.

Nagyméltóságodnak a viszonyok beható tanulmányozása alkalmával legelőször is szemébe tűnt az aránytalanul csekély jövedelem, melyet az ugynevezett bányai igazgatóságok alá helyezett roppant erdők, csekélyebb terjedelmű mezőgazdasági földek és részben igen szép jövőre hivatott fém-, só- és vasbányák, kohók és iparművek szolgáltattak.

És ha nem is lehet kétségbe vonni, hogy a fának értéke csak az újabb időben növekedett figyelmet érdemlő mértékben, hogy minden ipar és az egész kereskedelem hosszú időn át pangott, és hogy számos egyéb mostoha körülmény is működött közre annak megakadályozására, miszerint az államjavak bő forrásai megnyithatók és a tőkeértékhez helyes arányban kiaknázhatóak legyenek; úgy abból, hogy az új korszakban is nevezetesen a bányakerületek mutattak legcsekélyebb haladást, sőt hogy azok némelyeiben a legújabb idő hanyatlást tüntetett ki; szükségszerűleg kelle következtetni, hogy az ország összes gazdaságát nyűgben tartott általános viszonyokon kívül e kerületekben még különleges okoknak is kell működniök, melyek eléggé erősek a közállapotok rendkívüli javulásának különben mindenütt fel-tűnően észlelhető eredményeit majdnem teljesen ellensúlyozni.

Ez okokat felkutatni annál fontosabbnak tűnt föl, miután a bányai igazgatóságok területe a magyar pénzügyministerium vezetése alatti egész állambirtoknak több mint felét képezi; kerekszámokban 1,500.000 hold erdőt és 97.000 hold mezőgazdasági birtokot foglal magában.

Ezeknek pedig és az e területen létező számos arany-, ezüst-, réz-, ólom- és dárdánybányák, zuzdák és kohók, valamint a majdnem kiaknázzhatlan só-, kőszén- és vastelepeknek okszerű művelése- és kezelésével az államjövendelmek tetemes emelése mellett egész országrészeket lehet virágzókká, szegénységben és tudatlanságban trespedő milliónyi népet iparossá, vagyonossá és műveltté tenni.

És hogy annak, miszerint e kerületek valóban tömérdek kincsei mindeddig kiaknázzatlan maradtak, leglényegeseb oka a kezelés rég időkből átszármazott hiányos és egy oldalú szervezésében rejlik, a következőkből tűnik ki.

A igazgatók ugyanis, kiknek feladata a reájuk bizott birtok céljait előmozdítani s azt lehető legjövendelmzőbbé tenni, e hivatásuknak megfelelni nem képesek; mert nemcsak a kerületekben létező bányák, kohók, só- és vastelepek, de azontul átlagosan véve egyenként még közel félmillió holdnyi erdő és mezőgazdasági tér kezelésével vannak megbizva.

De az erdő- és a mezőgazdaság a vagyonnevelésnek a bányai partól oly lényegesen eltérő ágát képezi, hogy a mai nap igényeihez mért teljes sikert azok mindenikének csak oly férfiak biztosíthatnak, kik külön e célra neveltetvén, a szükséges tudományokat az iskolában, a nélkülözhetlen tapasztalást a szolgálati élet mezején szerezték meg. Kétségtelen az, hogy az erdészeti és a bányászat külön-külön hivatás életföladatát képezi és hogy e két szak mindenike annyira előre haladott már, miszerint mind a kettőben kitünő képzettségre szert tenni csak a legkivételesebben kiváló emberek képesek.

Miután tehát az igazgató, ki eddig rendesen szakképzett bányász volt, az erdő- és mezőgazdaságban sem alapos elméleti képzettséggel, sem gyakorlati jártassággal nem birt; és miután az által, hogy a gazdaság és ipar oly sokféle, egyenként is nagy terjedelmű ágainak kezelését kelle vezetnie, annyira el volt foglalva és iróasztalához kötve, hogy az ügymenetre a viszonyok közvetlen ismerete alapján nem folyhatott be: szükség volt őt minden szakra nézve külön tanácsossal s ezek mindenikét ismét külön fogalmazói személyzettel ellátni.

E rendszer azonban, melynélfogva az igazgató az összes viszonyokat legnagyobbbrészt csak az ügyiratok gyakran nem eléggé élethű tárgyalásaiból ismeré: a kezelést nemcsak igen költségessé, de fölötte nehézkesé, és a mi legsajnosabb, az egész birtokra nézve meddővé, annak igen lényeges értéke egyik főágára, az erdőgazdaságra nézve pedig ténylegesen károssá alakítá; mert az igazgató a hivataloskodásnak e rendszer mellett szükségszerűen hosszadalmas módjánál fogva és a folyvást szaporodó írásbeli teendők sokasága mellett azon szak ügyeit sem mozdíthatá sikerrel elé, sőt nem is kísérheté beható figyelemmel, a melyben az rendesen kitünő műveltséggel birt; és mert azon előszeretetből, melylyel az igazgatók az általuk teljesen átértett szak iránt viseltettek, természetes vágyuk keletkezett e szak eredményeit a nem eléggé méltányolt, mert előttük ismeretlenebb többi ágak rovására is fényeseknek tüntetni fel, vagy azok veszteségét ily módon eltakarni.

Erdélyben például az igazgatás megjelölt rendszere mellett erdőművelésre mi sem fordított; mert ez készpénz-kiadásokat igényelt és a kezelési költségeket szaporította volna, az eredmény pedig csak távolabb jövőben következett volna be s így a bányászatnak a fát jelenleg valamivel drágábban kellett volna fizetnie, mint a hogy ez kívánatosnak látszott az ezen ágnál néha előfordult veszteségek leplezésére.

A bányaművekhez legközelebb fekvő erdők, honnét a fa legolcsóbban volt kiállítható, túlvágattak; miglen távolibb részeken a fa elkorhadott és roppant területek növekvés nélkül, tehát parlagon heverték. Beruházások éppen nem eszközöltettek; miután ezek szintén a jelenkor faárait terhelték és csak a jövőben gyümölcsöztek volna. Mindezeknél fogva pedig Erdélyben oda fejlődtek a viszonyok, hogy a kincstár tömérdek erdőségek és rendkívül nagy faarak mellett, de közlekedési eszközök és más e célra szükséges intézmények teljes hiányában a piacra állítani majdnem semmit sem képes, és hogy ezek miatt azon félmillió holdnyi tér, mely a maga idejében okszerűen eszközölt beruházások mellett a kihasznált részben diszes fiatal erdőt mutatna fel, egészben véve pedig évenként legalább másfél millió forint tiszta jövedelmet szolgáltatna: kihasznált vágásokból és túlért állabokból állván, csekély adó mellett és a személyzet igen szerény fizetése dacára évenként 36,000 ft tiszta veszteséget okoz.

Bizonyosnak látszik, hogy az egész birtokra nézve az eddigi eredménytelenség fönnmaradna és hogy a bányai par a fönntebiekhez hasonló nagyságu hátrányoknak tétetnék ki, ha a kezelés összes ágainak igazgatása ezentul nem bányászra, hanem erdő- vagy mezőgazdára ruháztatnék.

Mindezeknél fogva Ő Felsége jóváhagyásával mindazon kerületekben, hol bányászat és erdészlet egyaránt nagy terjedelemmel, életképességgel és így fontossággal is bír: az eddigi gremiális szerkezetü bányai igazgatóságok helyett olcsóbb és megfelelőbb igazgatóságok szerveztettek, s ezek mindenikének élére az illető szakban alaposan művelt s így öntudatosan intézkedni képes igazgató állíttatott; a ki nem lévén reá nézve idegen teendőkkal is elhalmozva, képes az ügyek állásáról a hely színén minél gyakrabban meggyőződni; így pedig üdvösebb tevékenységet kifejtteni s erre azon hatalommal, mely a nemcsak rang-

de tudomány- és tapasztalásban is előjárók személyes érintkezéséből ered, alárendeltjeit is buzdítani.

Olcsóbbak lettek ez igazgatóságok nemcsak az által, hogy a birtokkezelés főágai különválasztván, az igazgatók közvetlen segédszemélyzete csekélyebb számra szállítottatott le, hanem egészben véve nevezetesen még azért; mert néhány kerületben épen a szakok megosztásánál fogva lehetett a kevésbé és csak egy főirányban elfoglalt igazgatók hatáskörét szomszéd igazgatóságok hasonlógu birtoktárgyaira is kiterjeszteni s így némely esetben most különálló egész igazgatóságok költségeit az ügyek minden hátránya nélkül megtakarítani.

A fentebbi czélok elérhetése végett minden eddigi bányakerületben a bányaipar összes ágaira nézve, szükséges segédszemélyzettel ellátott felelős bányaignazgató, az erdő- és mezőgazdasági ügyekre nézve épen olyan, de az utóbb nevezett két birtokágot illetőleg közös jószágigazgató állítottatott; közös nemcsak az erdő- és mezőgazdaság természetes rokonságánál fogva, hanem azért is, mert a szóban forgó kerületek különben is bérbeadott mezőgazdasági birtoka aránylag csekély terjedelemmel bir, a földművelés illető kincstári területének alig 6°/_o-ját képezi és legnagyobbbrészt ugyis az erdészeti személyzet által kezeltetik.

Mindezek alapján a selmeczi főbányagrófi hivatal egy Selmeczen maradó bányaignazgatóságra és egy Beszterczebányán székelő jószágigazgatóságra osztatott föl, mely utóbbihoz az egyuttal beszűntetett hradeki jószágigazgatóság kerülete is csatoltatott.

A nagybányai bányaignazgatóság is egy bánya- és egy jószágigazgatóságra osztatott, mindkét igazgató székhelyeül Nagybánya tüzetvén ki.

A diósgyőri bányaignazgatóság szintén egy bánya- és egy jószágigazgatóságra osztatván, ez alkalommal a soóvári igazgatóság beszűntetett, és az ottani bányaugyek Diósgyőrhöz, az erdő- és mezőgazdasági ügyek pedig az új jószágigazgatósághoz, melynek székhelye Soóvár leend, osztattak be.

Végül a kolozsvári bányai igazgatóság Gyulafehérvárra tétett át, a föntelősorolt erdő- és mezőgazdasági birtokra kiterjedő jószágigazgatóság székhelye pedig Kolozsvár maradt.

Hogy ez intézkedés czélszerű, annak igazolása egész megnyugvással a közel jövőre bizható; de hogy e mellett e megnevezett kerületek igazgatása tetemesen olcsóbb is lett, azt a következő számok mutatják.

A kolozsvári közös igazgatóság került	50.028	frtba
a gyulafehérvári bányai igazgatóság kerülend	19.785	frtba
a kolozsvári jószágigazgatóság pedig	19.905	frtba
Összesen	39.690	frtba
tehát az eddiginél kevesebbe	10.338	frttal
A selmezi közös főbányagrófi hivatal került	50.282	frtba
a hradeki jószágigazgatóság került	6.575	„
Összesen	56.857	frtba.

Ezután kerülend a selmeczi főbányagrófi hivatal

25.755

frtba a besztercebányai jószágigazgatóság 17.750 „

Összesen . . . 43.505

frtba, tehát kevesebbe mint eddig . . . 13.352

frttal. A diósgyőri közös igazgatóság költsége volt . . . 22.715

frt a soóvári igazgatóságé . . . 4.675

frt. Összesen . . . 27.390

frt. A diósgyőri bányai igazgatóság fog

kerülni . . . 12.965

frtba a soóvári jószágigazgatóság . . . 8.555

frtba. Összesen . . . 21.520

frtba, tehát kevesebbe . . . 5.870

frttal. A nagybányai közös igazgatóság került . . . 44.092

frtba a n.bányai bányai igazgatóság kerülend 20.095

frtba a n.bányai jószágigazgatóság kerülend 8.555

„ Összesen . . . 28.650

frtba, tehát az eddiginél kevesebbe . . . 15.442

Az évi megtakarítás, mely a közös bányaigazgatóságoknak beszüntetése és külön szakigazgatóságok fölállítása által elértett, a föntebbiek szerint tehát 45.002 frtot tesz.

Az alárendelt hivatalok eddigi szervezése.

Az igazgatóságnak alárendelt hivatalok szervezése a következő volt:

A deési erdőhivatal tiszti személyzete összesen egy kezelő főerdészből, a fogarasi erdőhivatalé pedig egy kezelő főerdészből és egy számvívőből állott, miglen a többiek személyzetét egy erdőmester és egy számvívő pénztárnok képezé, kiknek ellenőre ismét az erdőmester volt.

A vajdahunyadi erdőhivatal 5, a szászvárosi 3, a szászsebesi 2, a topánfalvai 5 és a zalathnai 3 pagonyra volt fölosztva, melyek mindenikének élén egy erdész állott; az erdő-tiszti személyzet összes száma tehát 31 vala.

Altiszt volt:

a vajdahunyadi erdőhivatalban	66
a szászvárosi „	26
a szászsebesi „	27
a zalathnai „	52
a topánfalvai „	55
a fogarasi „	24
és a deési „	22
Összesen	<u>272</u>

Került pedig:

a tiszti személyzet	42.154 frt 07 krba
az altiszti „	44.557 frt 24 krba
Összesen	<u>86.711 frt 31 krba</u> évenként.

E költségek mellett az egyesek fizetése olyan, hogy tehetséges ember nem igen érezhetett vágyat az erdészeti pályára

lépni, a ki pedig már egyszer rajta van, nyomorral küzd és ha családos ember, éjjel nappal aggódva kell gondolkoznia gyermekei sorsa fölött, kiket neveltetni nem képes, s a kiknek ha meghal, gyakran annyit sem hagyhat, a miből eltemetni lehessen.

Az erdészek évi fizetése ugyanis 525—630, az erdőmestereké 840—945, a főerdészeké 735 forint.

Az altisztek évi bére 21-féle; van ugyanis

1	16	fit	80	kr	évi	bérrel
1	30	„	94	„	„	„
2	48	„	30	„	„	„
14	54	„	60	„	„	„
1	63	„	70	„	„	„
3	81	„	90	„	„	„
5	100	„	10	„	„	„
27	118	„	30	„	„	„
30	118	„	60	„	„	„
3	126	„	—	„	„	„
2	127	„	—	„	„	„
59	127	„	40	„	„	„
1	144	„	—	„	„	„
52	145	„	60	„	„	„
20	146	„	—	„	„	„
4	151	„	—	„	„	„
8	151	„	20	„	„	„
1	174	„	72	„	„	„
25	210	„	—	„	„	„
2	300	„	—	„	„	„
11	315	„	—	„	„	„

Ez osztályozásban rendszert találni nem tudtam; ugylát-szik, hogy minden egyes erdővéddel alkalmazása előtt külön-külön alkura léptek.

Annyi azonban kitűnik, miszerint 272 erdővéd közül csak 38-nak van 210—315, 13-nak 151—175 és 221-nek 16—146 forintja; a legnagyobb számnak tehát annyia sem, a minél többet ez idő szerint a legsilányabb napszámos is könnyű szerrel kereshet. És ez emberekre volt bizva sok millió értékét képviselő kincs megőrzése; sőt ezek képezzék az erdélyi erdőgazdaság alaposzlopaít; a mint ezt kimutatni később leend szerencsém.

Hogy az egyesek járandóságai az erdőkezelés és védelem holdankénti költségeinek tulságos szaporítása nélkül is megfelelőbbek legyenek, a tisztviselők és altisztek csak oly száma állapított meg, melynél fogva rendszeres kezelés az egyesek megerőltetett szorgalma mellett fönnakadás nélkül folytatható. Egy erdőhivatal tehát, mely eddig átlagosan 44.558 holdra terjedett, az elfogadott beosztás mellett 74.500 holdat foglal magában.

Az erdőhivatal személyzetét pedig képezendik: egy erdőmester, egy számvivő és pénztárnok, még egy pénztári ellenőr. Azon erdőhivataloknál, melyekben a külső és belső szolgálat a terület nagysága, belterjes használat, vagy az erdőrészek elszórtsága miatt egy ember által teljesen el nem látható: az erdőmester mellé még egy főerdész állítottott, a ki az előbbi teendőiben annak utasításai szellemében osztozni tartozik; azokra nézve személyesen és egyedül lévén felelős, melyeket nem az erdőmester utasítási szerint vagy épen azok ellenére követett el. Magában értetvén, hogy a főerdész kötelessége oly esetekben, a hol nézete szerint az erdőmester utasítása a kincstár hátrányára van, erre az erdőmestert figyelmeztetni és ha a szóban forgó ügy eléggé fontos, kételyeit az igazgatósággal rögtön közölni.

Főerdész tehát oly területekre nézve szerveztetett, melyeket illetőleg egy erdőmester kevés, két erdőhivatal ellenben

sok és különben sem lenne czélszerű; mert az egész területre vonatkozó számviteli és pénztári munkát egy pénztárnok és egy ellenőr is elvégezheti, miglen az erdészek működése összevágó kell hogy legyen, például usztatás alkalmával az egyes pagonyokban felosztott vizfogók használatára, az usztatás megindítására, lassubb vagy gyorsabb folytatására, az összes munkakerőnek szükség szerint gyakrabban változó nagyságu csoportokban való felosztására nézve. Mind oly körülmények, melyek a vezetés egy kézbe fektetését ajánlják; mihez néhol az is járul, hogy az egész terület fája egy rakhelyre jön, egy fűrészben dolgoztatik fel és ugyanott eszközöztetik az egész fa értékesítése is. Ez utóbbi esetben pedig a felügyeletet és intézkedést az egész faipar és kereskedelemre nézve vagy az erdőmesterek egyikére kellene bízni, mi által ez tulterheltetnék, miglen a másik aránylag kevésbé lenne elfoglalva, vagy egy rakhelyen és egy fűrész iránt két egymással összeköttetésben nem álló, egymástól független tisztviselőnek egyszerre kellene intézkedhetnie, a mi még kevésbé ajánlható.

Ez erdőhivatalok sorába tartoznak a szászsebesi, a topánfalvai, a görgényi és a fogarasi.

A kezelés és védelem többi személyzete minden pagonyra nézve egy erdészből, és megfelelő számu erdőőrökből, és az erdőhivatalok mindenikére nézve még néhány gyakornokból áll. Ezekre azért van szükség, hogy az erdőhivatalnak a számadások összeállítása és az erdészeknek a legnagyobb munkaidejében, például az usztatás és erdőművelés alkalmával, továbbá a vágások fakészletének becslése és a vágástér fölmérése mellett segítségükre legyenek; végül távollevő vagy beteg erdészek megfelelő helyettesíthetése végett és azért, miszerint azok a kezelés minden ágaiban alkalmaztatván, jeles erdészekké képeztessenek.

A kolozsvári igazgatóság összes erdőszemélyzetének szervezése az egyeseknek adott illetményekkel együtt a következő táblázatban van összeállítva.

Sorszám	A hivatal megnevezése	Rangfokozat	J á r a n d ó				
			kész- pénz- fizetés frt	tüzifa		kaszáló	
				öl	pénz- érték 5 frttal frt	kat. hold	pénz- érték 5 frttal frt
A kolozsvári jászágigazgatóság tisztii állománya.							
1	Igazgató	VI.	2500	25	125	.	.
2	Gazdászati titkár	VIII.	1400	20	100	.	.
3	Erdészeti „	VIII.	1200	20	100	.	.
4	„ fogalmazó	IX.	900	15	75	.	.
5	1-ső számtiszt	IX.	1000	15	75	.	.
6	2-ik „	IX.	900	15	75	.	.
7	3-ik „	X.	800	12	60	.	.
8	1-ső irodatiszt	X.	800	12	60	.	.
9	2-ik „	XI.	700	10	50	.	.
10	Erdőrendező és építészeti mérnök .	VIII.	1400	20	100	.	.
11	Öt erdőgyakornok à 360 frt . . .	XII.	1800	.	.	.	.
Igazgatósági és erdőhivatali pénztár.							
12	Pénztárnok	IX.	1000	15	75	.	.
13	Pénztári ellenőr	X.	800	12	60	.	.
	Összeg		15200	191	955	.	.

s á g o k					Összesen	Megjegyzés.
irodai	szolga	utazási	lő- és kocsis- tartás	á t a l á n y f o r i n t		
150	300	1000	800	4875		
.	.	.	.	1500		
.	.	.	.	1300		
.	.	.	.	975		
.	.	.	.	1075		
.	.	.	.	975		
.	.	.	.	860		
.	.	.	.	860		
.	.	.	.	750		
.	.	900	600	3000		
.	.	.	.	1800		
.	.	.	.			
.	.	.	.	1075		
.	.	.	.	860		
150	300	1900	1400	19905		

Sorszám	A hivatal megnevezése	Rangfokozat	J á r a n d ó					
			kész- pénz- fizetés frt	tüzifa		kaszáló		
				öl	pénz- érték 5 firttal frt	kat. hold	pénz- érték 5 firttal frt	
A kolozsvári igazg. erdőhivatalainak tiszti állománya.								
	Három erdőmester 1400 frt fizetéssel	VIII.	4200	.	.	.	.	
	Négy " " 1200 frt " "	VIII.	4800	.	.	.	.	
	Hét erdőmesternek egyenként 20 öl tüzifa	.	.	140	700	.	.	
	Hét erdőmesternek egyenként 100 frt irodaátalány	.	.	.	.	.	.	
	Hét erdőmesternek egyenként 200 frt hivatalszolga-átalány	.	.	.	.	.	.	
	Hét erdőmesternek egyenként 15 hold kaszáló	.	.	.	.	105	525	
	Az erdőmesterek ló- tartási és utazási átalányai az állomásokhoz kötve	Vajda-Hunyad Szász-Sebes Topánfalva Görgény Kolozsvár Borgó Fogaras	.	.	.	.	.	
			.	.	.	.	.	.
			.	.	.	.	.	.
			.	.	.	.	.	.
			.	.	.	.	.	.
	Két főerdész 1000 frt fizetéssel	IX.	2000	.	.	.	.	
	" " 900 " "	IX.	1800	.	.	.	.	
	Négy főerdésznek egyenként 12 öl tüzifa	.	.	60	300	.	.	
	Négy főerdésznek egyenként 15 hold kaszáló	.	.	.	.	48	240	
	A főerdészek lótar- tási és utazási áta- lányai az állomásokhoz kötve	Szász-Sebes Topánfalva Görgény Fogaras	.	.	.	.	.	
			.	.	.	.	.	.
			.	.	.	.	.	.
			.	.	.	.	.	.
	Három pénztárnok és számvevő 800 frt fizetéssel	X.	2400	.	.	.	.	
	Négy pénztárnok és számvevő 700 frt fizetéssel	X.	2800	.	.	.	.	
	Hét pénztárnok és számvevőnek egyenként 12 öl tüzifa	.	.	84	420	.	.	
	Hét pénztárnok és számvevőnek egyenként 10 hold kaszáló	.	.	.	.	70	350	
	Áttét	.	18000	284	1420	223	1115	

s á g o k				Összesen	Megjegyzés.
irodai	szolga	utazási	lő- és kocsis-tartás		
á t a l á n y					
f o r i n t				forint	
.	.	.	.	4200	
.	.	.	.	4800	
.	.	.	.	700	
700	.	.	.	700	
.	1400	.	.	1400	
.	.	.	.	525	
.	.	350	600	950	
.	.	400	600	1000	
.	.	400	600	1000	
.	.	350	600	950	
.	.	350	300	950	
.	.	350	600	950	
.	.	350	600	950	
.	.	.	.	2000	
.	.	.	.	1800	
.	.	.	.	300	
.	.	.	.	240	
.	.	300	600	900	
.	.	300	600	900	
.	.	250	600	850	
.	.	250	600	850	
.	.	.	.	2400	} A kolozsvári erdőhivatalnál csak számvivő.
.	.	.	.	2800	
.	.	.	.	420	
.	.	.	.	350	
700	1400	3650	6600	32885	

Sorszám	A hivatal megnevezése	Rangfokozat	J á r a n d ó				
			kész- pénz- fizetés frt	tüzifa		kaszáló	
				öl	pénz- érték 5 frttal frt	kat. hold	pénz- érték 5 frttal frt
	Átvitel	.	18000	284	1420	223	1115
	Három pénztári ellenőr 600 frt fizetéssel	XI.	1800	.	.	.	.
	Három pénzt. ellenőr 500 frt fizetéssel Hat pénztári ellenőrnek egyenként 10 öl tüzifa	"	1500	.	.	.	.
	Hat pénztári ellenőrnek egyenként 8 hold kaszáló	.	.	60	300	.	.
	Két raktártiszt 800 frt fizetéssel	X.	1600	.	.	48	240
	Egy " 700 " " " " "	"	700	.	.	.	.
	Három raktártisztnek egyenként 12 öl tüzifa	.	.	36	180	.	.
	Három raktártisztnek egyenként 10 hold kaszáló	.	.	.	.	30	150
	Három raktártisztnek egyenként 20 frt irodaátalány	.	.	.	.	.	.
	Tizenegy erdész 800 frt fizetéssel	X.	8800	.	.	.	.
	" " 700 " " " "	"	7700	.	.	.	.
	" " 600 " " " "	"	6600	.	.	.	.
	Harminczhárom erdésznek egyen- ként 12 öl tüzifa	.	.	396	1980	.	.
	Harminczhárom erdésznek egyen- ként 10 hold kaszáló	.	.	.	.	330	1650
	Harminczhárom erdésznek egyen- ként 10 frt irodaátalány	.	.	.	.	.	.
	Az erdészek ló tartási és utazási áta- lányai, az állomásokhoz kötve még pedig : 350 frt ló tartás és 200 frt utazási átalánnyal.	.	.	.	.	.	.
	Kudzsir, Gothu, Bisztra, Szkerisora, } Lapusnya, Rekető, Hídegzamos } 350 frt ló tartás és 150 frt utazási átalánnyal.	.	.	.	.	.	.
	Dobra, Déva, Runk, Gyalár, Petro- zsény, Gredistye, Sebeshely, Sugák, Valiamare, Albak, Vidra, Abrud- falva, Vulkoj, Petrozsány, Krakkó, Offenbánya, Mocsár, Isztricsa, Nyá- rádtő, Dobrest, Monor, Gyaluneg- ru, Borgózsosvény, Persány, Mar- ginén, Porumbák.)	.	.	.	.	.	.
	Áttét	.	46700	776	3880	631	3155

s á g o k					Összesen	Megjegyzés.
irodai	szolga	utazási	lő- és kocsis- tartási	forint		
á t a l á n y						
f o r i n t						
700	1400	3650	6600	32885		
.	.	.	.	1800		
.	.	.	.	1500		
.	.	.	.	300		
.	.	.	.	240		
.	.	.	.	1600		
.	.	.	.	700		
.	.	.	.	180		
.	.	.	.	150		
60	.	.	.	60		
.	.	.	.	8800		
.	.	.	.	7700		
.	.	.	.	6600		
.	.	.	.	1980		
.	.	.	.	1650		
330	.	.	.	330		
.	.	1400	2450	3850		
.	.	3900	9100	13000		
1090	1400	8950	18150	83325		

Sorszám	A hivatal megnevezése	Rangfokozat	J á r a n d ó				
			kész- pénz- fizetés	tüzifa		kaszáló	
				öl	pénz- érték 5 frttal	kat. hold	pénz- érték 5 frttal
	Átvétel	.	46700	776	3880	631	3155
	Öt erdőgyakornok 550 frt fizetéssel	XII.	2750	.	.	.	.
	Tíz „ „ 450 „ „	XII.	4500	.	.	.	.
	Tíz „ „ 360 „ „	XII.	3600	.	.	.	.
	Az erdőkezelési költségek összege		57550	776	3880	631	3155
	A kolozsvári jószágigazgatóság altiszti személyzete.						
	10 erdővéd 400 frt évi bérral	.	4000	.	.	.	.
	48 „ 300 „ „ „	.	14400	.	.	.	.
	82 „ 250 „ „ „	.	20500	.	.	.	.
	130 „ 200 „ „ „	.	26000	.	.	.	.
	270 erdővédnek egyenként 6 öl tűzifa „ „ „ 2 hold ka- száló „ „	.	.	1620	8100	.	.
	102 erdővédnek egyenként 80 frt lótartási átalány	.	.	.	.	540	2700
	Az erdővéd-költségek összege		64900	1620	8100	540	2700
	Összevonás.						
	A jószágigazgatósági költségek ösz- szege	.	15200	191	955	.	.
	Az erdőkezelési költségek összege	.	57550	770	3880	631	3155
	Az erdővéd „ „	.	64900	1620	8100	540	2700
	Főösszeg		137650	2587	12935	1171	5855

s á g o k				
irodai	szolga	utazási	lő- és kocsis- tartási	Összesen
á t t a l á n y				forint
f o r r i n t				
1090	1400	8950	18150	83325
.	.	.	.	2750
.	.	.	.	4500
.	.	.	.	3600
1090	1400	8950	18150	94175
.	.	.	.	4000
.	.	.	.	14400
.	.	.	.	20500
.	.	.	.	26000
.	.	.	.	8100
.	.	.	.	2700
.	.	.	8160	8160
.	.	.	8160	83860
.	.	.	.	.
150	300	1900	1400	19905
1090	1400	8950	18150	94175
.	.	.	8160	83860
1240	1700	10850	27710	197940

Megjegyzés.

A fent kimutatott illetményeken kívül a tisztviselőket :

1. Lakás, vagy annak hiányában szálláspénzül évi fizetésük 15°/_o-ja illeti.

2. A tűzifa 6' széles, 6' magas és 3' mély öleken, még pedig kemény hasábfában szolgáltatik ki. Ezen és a fentebbi tervezetben kimutatott földilletmény a nyugdíjba nem számítható be.

3. A földilletmény ott a hol az természetben ki nem szolgáltatható, holdanként 5 frtjával fog megváltatni.

4. A lótartási átalány csak azon esetre szolgáltatik ki, még pedig az erdőmesternek és ellenőrző főerdésznek, ha két, az erdésznek pedig ha egy lovat valósággal tart. Ujjonnan kinevezett, vagy lovaikat szerencsétlenség által vesztett tisztviselőknek lóbeszerzésre negyedévi határidő engedtetik, melynek e részt eredménytelen eltelte után a lótartási átalány beszünttetetik.

5. Az irodai átalányból, mely a hivatalok számára azok főnökeinek, különben az egyes tiszteknek szolgáltatik ki, az összes iróanyagok és eszközök, a könyvkötői munkák, továbbá a világítás, a hivatalhelyiségek tisztántartása és egyéb kisebb irodai szükségletek költségei fedezendőek.

6. A hivatalszolgára való átalány a hivatal főnökének szolgáltatik ki, s ez abból saját választása szerint fogadhat hivatalszolgát, a ki nem tekintetik állandó és nyugbérre jogosult kinstári szolgának, s a kit a hivatalfőnök, ha meg nem felel, mással cserélhet föl.

7. Az erdőmesterek, pénztárnokok, raktártisztek, erdészek és erdővédek különálló összetes tiszti testületet képeznek, fizetésök nincs az állomáshoz kötve, úgy hogy ugyanazon állomáson rangsorozatuk szerint a magasabb osztályba lépnek elő, mely előléptetésnél azonban minden üresedésbe jött negyedik állomás, a rangsorozat tekintetbevétele nélkül, a legképesebb és legérdemesebb egyénnel töltetik be.

8. Minden erdő- és pénztártiszt, az erdőgyakornokok kivételével, köteles a szabályszerű tiszti óvadékot fizetésének $\frac{2}{3}$ -ával készpénzben letenni.

A fentebbi táblázatban foglalt tisztviselők az egyes hivatalokhoz következőkép osztatnak be :

A vajdahunyadi erdőhivatalhoz :

1 erdőmester,	5 erdész,
1 számvivő és pénztárnok,	3 erdőgyakornok,
1 pénztári ellenőr,	54 erdővéd.

A szász-sebesi erdőhivatalhoz :

1 erdőmester,	1 raktártiszt,
1 főerdész,	6 erdész,
1 számvivő és pénztárnok,	4 erdőgyakornok,
1 pénztári ellenőr,	52 erdővéd.

A topánfalvi erdőhivatalhoz :

1 erdőmester,	1 raktártiszt,
1 főerdész,	9 erdész,
1 számvivő és pénztárnok,	5 erdőgyakornok,
1 pénztári ellenőr,	78 erdővéd.

A görgényi erdőhivatalhoz :

1 erdőmester,	4 erdész,
1 főerdész,	4 erdőgyakornok,
1 számvivő és pénztárnok,	24 erdővéd.
1 pénztári ellenőr,	

A kolozsvári erdőhivatalhoz :

1 erdőmester,	3 erdész,
1 számvivő,	3 erdőgyakornok,
1 raktártiszt,	20 erdővéd.

A borgói erdőhivatalhoz :

1 erdőmester,	3 erdész,
1 számvivő és pénztárnok,	3 erdőgyakornok,
1 pénztári ellenőr,	17 erdővéd.

A fogarasi erdőhivatalhoz :

1 erdőmester,	3 erdész,
1 főerdész,	3 erdőgyakornok,
1 számvivő és pénztárnok,	25 erdővéd.
1 pénztári ellenőr,	

Az igazgatósági személyzet számára ajánlott évi összes illetmények 19.905 frtot és holdanként 3.8 krt tesznek.

Az erdőhivatalok egyes tisztjeinek fizetésül annyit bátorítottam ajánlani, a mennyiből azok csekély igények mellett szerényen, de mégis a társadalomban elfoglalt állásuk és műveltségi fokozatjukhoz mérve megélni képesek. Nézetem szerint ugyanis csak oly tisztviselőtől várható az, hogy hivatalának teljes buzgalommal szentelje minden erejét, a ki nem kénytelen folyvást nyomorral és pénzbeli zavarokkal küzdeni, melyek a kedélyt izgatottságban tartják és az elmetehetségeket megsibbasztják, a gyengébbeket pedig néha még a becsület utjáról is leterelik. De csak tisztességes fizetés mellett számíthatunk arra is, hogy az erdészeti szakot tehetséges ifjak választandják életpályájuknak; mert mai nap, midőn oly fiatal ember, ki az erdészszel hasonterjedelmű tanulmányokat végez, azonnal 800—1000 frtnyi ellátásban részesül: kevesen fogják magukat erdészekké képezni oly kilátás mellett, hogy ritka esetben legyenek képesek, tudományos műveltséget föltételező és fásasztó munka közt töltött élet eredményeül 500—600 frt évi fizetésnél többet elérni.

Kétségkívül a jelen fizetések mellett is fognak minden időben elegenden pályázni a kiadható állomásokért, de közülök

csak kevesen lesznek hivatva azokat úgy betölteni, a mint ez szükséges, hogy erdőgazdaságunk föladatának megfelelhessen és lehető legrövidebb idő alatt tőkeértékének megfelelő, minél nagyobb tartós jövedelmet szolgáltatasson.

Már pedig ha kifogástalan becsületességgel párosult ésszt, értelmet és szakképzettséget nem fogunk elegendő mennyiségben gazdaságunkba ruházhatni, akkor a befektetett pénz is veszendőbe megy és minden törekvésünk egy jobb jövő felé meddőnek fog bizonyulni.

Ha egyébiránt a különbség a tisztviselők eddigi és ajánlott fizetései között lényeges is, úgy ez az illető költségek összegeire nézve jelentékenynek még sem nevezhető.

Eddig ugyanis 311.910 hold erdőkezelési költségei összesen 42.154 frt 07 krra, és holdanként 13.5 krra rugtak; miglen a hasonló költségek az ajánlott szervezés alapján 521,498 holdat, illetőleg 94.175 frtot és holdanként 18.1 krt teendnek.

Tetemes a különbség az eddigi és az ajánlott erdővéd-költségek között is; de szintén csak az egyesek fizetéseire nézve, melyek a mostani mértékben csak a szabad lopás hallgatóságos eltérése mellett felelhettek meg, vagy pedig: ha az erdővédek szolgálatja csak azon ritka esetekben vétett igénybe, midőn az erdőtiszt valamely erdővéd kerületében jelen volt; azontul pedig az erdő Isten gondjaira bízott, az őr pedig más uton kereste kenyerét.

Mert, hogy akadjon egészséges, erős, bátor férfi, a ki éjjel-nappal az idő minden viszontagságai közt a hegyi erdővéd roppant fáradságos és ruhakoptatás tekintetéből költséges, sok esetben életveszélylyel járó teendőit becsülettel és odaadással végezze összesen 16, 30, 50, 60, 80 forint évi bérért; azt elhinni a legjobb akarat mellett is majdnem lehetetlen; hogy

pedig az erdővédek legnagyobb része ily bérrel volt fizetve, azt részletesen kimutatni már volt szerencsém.

Az egyesek fizetését tehát ugy kelle megjavítani, miszerint erdővédekül oly emberek legyenek nyerhetők, a kik hivatásuknak minden irányban megfelelni alkalmasak, és a kiktől, bérük nagyságára való tekintettel, követelni is lehessen, hogy kötelességeiket teljesítsék. Az erdővédek sorsán oly mértékben kelle javítani, hogy ez osztályu jelesebb emberek ily állomás elnyerését szerencsének, annak elvesztését szerencsétlenségnek tartsák, és ne mint eddig, szivességből szolgáljanak, melyet közvetve igen drágán kelle megfizetni.

Ezeknél fogva az erdővédeknek egyenként 400, 300, 250 és 200 frt évi bér adatott. Hogy e mellett a holdankénti védköltségek tulnagyon ne legyenek, az erdővédek száma a mulhatlanul szükségesre szorittatott és az egyes bérosztályokat illetőleg.

az elsőbe csak	10
a másodikba	48
a harmadikba	82
és a negyedikbe	130 tétetett.

Egy-egy erdővédnek kerülete ugyanis eddig átlagosan 1146 holdra terjedett, miglen az most 1930 holdat foglal magában. Természetes, hogy az erdővédek számának az erdőhivatalokra való felosztásánál nemcsak a terület nagyságára, hanem az erdők fekvésére, összefüggő vagy elszórt állapotára, az illető lakosság hajlamaira és arra volt tekintet, hogy károsítások könnyen vagy nehezebben követhetők-e el.

Az erdővédelem, mely eddig 311.910 holdra terjedett, összesen 44.557 frt 24 krba és holdanként 14.3 krba került, miglen e költség javaslatom alapján 521.498 holdra nézve összesen 83.860 frtot és holdanként 16.1 krt teend.

Összevéve az igazgatósági, erdőkezelési és védköltségeket, kitűnik, miszerint ezek évenként 521.498 hold mellett 198.098 frt 60 krt és holdanként 37.9 krt tesznek, miglen e költségek eddig 311.910 holdra nézve 106.072 frt 91 krt és holdanként 34 krt tettek, vagyis 3.9 krajczárral kevesebbet, mint a mennyit az ajánlott szervezés elfogadása igénybe vett.

Oly csekély különbség, hogy e mellett javaslatom elfogadását ismételve ajánlani annál inkább bátorkodtam, miután az erdőgazdaság eredménye Erdélyben eddig átlagosan évenként 36.000 frt veszteségben nyilvánult, miglen a tervezett összes intézkedések elfogadása esetében és azok végrehajtása után ez erdők után kerekszámossal 1,200.000 frt évi tiszta jövedelem bizton remélhető; a mint ezt számokkal bizonyítani a következő fejezetekben fogom.

(Folytatása következik.)

Szerkesztői nyilatkozat az „Erdőtörvény-javaslatról“ czimű czikkre.

Az előbb megjelölt cikket e lapok III-ik füzetében közöltük, arra vonatkozó nyilatkozatunkat azonban helyszüke miatt akkor nem tehetvén meg, ígértünkhez képest ez alkalommal és a következőkben mondjuk el :

1. A kir. városok és a holtkezü tulajdonosok erdőgazdasági terveinek végleges megállapítása felől tett indítványt igen helyesnek ismerjük és elfogadjuk, miután az ajánlott eljárásban az üzemterv okszerűbb felülvizsgálata és illetőleg alaposabb módosítása iránt biztosítékot látunk.

2. A közbirtokossági erdők ügyének s az erdészeti vizjognak az erdőtörvényjavaslatban való felvételét, valamint az

erdei-rendőrségre vonatkozó szakasznak az 1840. évben hozott mezei rendőri törvényeknek megfelelő módosítását az Országos Erdészeti-Egyesület és a Magyar Gazdasági egyeslet által a törvényjavaslat felett való újabb véleményezés végett kiküldött és közösen tanácskozott bizottságok szintén szükségesnek ismerték, minélfogva nem is kételkedünk az iránt, hogy a földművelési ministerium az említett illetékes közegek alapos kiválmát teljesítendi.

3. Nem érthetünk czikkiró ural egészen egyet abban, hogy az alkalmazandó királyi erdőfelügyelők mindenike az erdészeti államvizsga letételét is igazolja; nem pedig azért, mert nálunk még több olyan szakavatott erdőgazda van, ki az erdőakademiát 1850. előtt, tehát azon időben végezte, midőn államvizsga nem volt; de azért, ugy a tudományos készütségnél, mint a hosszú szolgálati időn át és több esetben az ország különböző vidékein szerzett tapasztalatnál fogva, igen is alkalmas erdőfelügyelő lehetne. Eme körülmény tekintetbevételével tehát óhajtjuk, miszerint a törvényjavaslat 116 §-ában mondassék ki az is, hogy az erdészeti államvizsga letételének kimutatására nem kötelesek azon erdőgazdák, kik az erdőakademiát 1850. előtt végezték.

4. A törvényjavaslat 119. §-ának első pontja nézetünk szerint sem maradhat ugy miként közölve lett, mert akként vagyunk meggyőződve, hogy erdészeti fogalmak szerint erdészszé vagy erdőkezelő tisztté a törvény csak olyan egyént minősithet ki erdőakademiát végzett, vagy a kellő szakképzettséget igazoló erdészeti felsőbb államvizsgát letette.

A 119. §. első pontja tehát ezen egyedül elfogadható igények értelemben módosítandó.

Georgicai felolvasás az erdészetről.

Felolvasta *)

Kalmár Tivadar.

Az erdőgazdászati célja : azon földrészek termőképességét, melyek vagy az éghajlati-, talaj- és fekvési viszonyok vagy a szükséglet által fatermelésre kijelölvék; vagy a melyeket valamely fanövény már elfoglalva tart, a fenforgó összes viszonyok tekintetbevételével mellett czélszerűen kihasználni.

Hogy az erdőgazda e czélnak megfelelhessen, elkerülhetlen szükséges neki a gazdaság tárgyát, az erdőt, annak összes viszonyait és körülményeit teljesen ismerni, hogy ezekből okszerűen következtetve, az eljárási módot biztosan, öntudatosan megállapíthassa. Ismernie kell az erdő kiterjedését, éghajlati és talaj viszonyait, annak termőképességét, jóságát; ismernie kell a talajon álló fanemek tulajdonságait, igényeit; e fának, mint a gyökéren álló anyagtökének mennyiségét és értékét; az erdőbirtok jog-, kül- és belviszonyait, jelenlegi természetes állapotát és fekvését úgy magában véve, mint a vidék és annak igényeihez viszonyítva. Tudnia kell erdőt nevelni, azt a kártékony rovarok s más káros behatások, valamint az erdőbirtokkal járó, különösen fakiszállítási jogokat az emberek tulkapásai ellen megvédeni; hogy mindezen ismeretek folytán a tenyésztendő fanemeket, ezeknek szaporítási módját, az üzemet, a fordát, a vágási módot és sorrendet, az évenként vágás alá kerülő térnagyságot és famennyiséget, a fának kiviteli vonalát és módját, valamint annak értékesítését meghatározhassa.

Azon, részint az elméletből, részint a gyakorlatból vett, és eddig legjobbnak bizonyult szabályoknak összesége, mely a

---

*) A kolozs-monostori gazd. tanintézetben a hallgatóság és közönség számára „Georgicai felolvasások“ czim alatt rendezett előadások alkalmával.

főntebbi cél elérésére bennünket megtanít : erdészettannak nevezetik ; és ez, párosulva az erdőgazdászattal : röviden erdészet név alatt van összefoglalva.

Az erdészet, sajnálattal kell bevallanunk, a gazdaságnak azon testvér ága, mely hazánkban még korántsem jutott a tudományos fejlődöttség azon fokára, mit annak nemzetgazdasági fontossága megkíván. Ép oly igaz ezen állítás, ha a hazánkban divatozó gazdasági és kezelési módokat, vagy ha az erdészet-tant, mint tudományt tesszük figyelmünk tárgyává. Hogy az elméleti rész ki nem elégitő, s hogy az oly kis mértékben ment át a nép a nemzet birtokába, annak legfőbb oka a most már lefátyolozott mult, mely erőnket egy nemzeti irányu fejlődésben megbénítá.

Az elméleti résznek meg nem felelő volta elégséges volna a gyakorlatban előforduló gyarlóságok okadatolására ; de ehhez még más körülmények is járultak. Nevezetesen az, hogy a magánerdőbirtokosok erdeik kezeléséhez igen gyakran teljes szakképzettséggel nem bíró tiszteket választottak ; hogy az erdőknek igen nagy része a nemzet birtokában lévén a kormány által, és még a régi időben megállapított, a kormánygépezet nehézségénél fogva igen nehezen változtatható szabályok szerint kezeltetett, bár a kormányi erdőgazdászati így is mindég legjobb, valóságos mintagazdászati volt az országban ; továbbá a kincstári, valamint a magánjellegetű erdőkön nehezülő, gyakran igen nagy mérvű szolgálmányok, melyek az észszerű és belterjes kezelést majdnem teljesen kizárják ; hogy nálunk az erdő még sok helyen közös vagyonnak tekintetvén, az erdőtulajdonjog a kellő tiszteletben nem részesül és mindenki által pusztittatik ; hogy az erdők az eddig aránytalanul terhelő adót el nem birták ; hogy eddig nálunk a nagyobb mennyiségű fát emésztő ipar és gyári művek hiányoztak ; s végre, hogy mi itt, áldott hazánkban az erdőknek bőségében lévén, faszükséget még eddig nem érez-

tünk, s nem voltunk kényszerítve arra, hogy az erdőbirtok okszerű kezelésére gondoljunk, s így az erdőgazdászatot műveljük, fejlesszük.

Mily fontos pedig az erdőszet, igen könnyen kiderül abból, hogy Magyarország összes területének $\frac{1}{4}$ -ed részét erdők borítják, melyek még eddig nem ismert, és ki nem aknázott roppant nemzeti kincset képviselnek; hogy magában a szép Erdélyországban igen nagy kiterjedésű erdők fekszenek, melyeknek most már nem csak gondos ápolása és kezelése, hanem a nagy mérveket öltött erdőirtások és pusztítások folytán újraerdősítése is elsőrendű erdőszeti kérdéssé vált. Az erdő, a szabad természetnek a legkülönbözőbb fanemekből, más mindenféle tárgyakból, tűnemények és látványokból oly összhangzatosan összeállított temploma, e földünket övező élő koszoru, a természetbarátok és buvároknak ezen élő faoszlopokon nyugvó és szívesen látogatott óriás lombcsarnoka, lelket emelő nagyszerűsége mellett egyszersmind tudományszomjunkat, és sok házi-, ipar- és kereskedelmi szükségjeinknek egy igen nagy és semmi más által nem pótolható részét elégíti ki. Ez von óriás fedőt hegyeink és bérceinkre, s védi az alattabb fekvő művelés alatti földeket a hó- és kőfürgetegek általi elborítottástól; ez fogja föl utjában a pusztító szeleket, viharokat; ez gátolja lombzata és levélzete által a légszennyezőknek egyszerre és nagymennyiségbeni földre jutását, és ez által a hegyoldaloknak víz általi lemosását és a nagy vízáradásokat; s míg a fölfogott vízmennyiségnek egy nagy részét elpárologtatás által a légkörnek ismét visszaadja, egy másik részét lehullatott lombja által a föld felületén annak termékennyé tétele végett megköti, s egy nagy részét gyök-ágainak segítségével a földgyomrába levezetvén, szolgáltatja így a legüdébb forrásokat. Lembernyőjével elzárván a nap égető erejét, megmenti a hegyoldalakat a kiégéstől; az erdő hat mérséklően ép úgy a nagy meleg, mint a nagy hidegben. Ez

elégíti ki legkülönbözőbb faszükségeiteinket, ez adja épületeinkhez sokféle válfajokban a megkívántató faanyagot; az erdő fájával hidaljuk és hajózzuk át folyóinkat; ebből készülnek nélkülözhetlen házi- és gazdasági eszközeink, szerszámaink; a fa tüzeinek melegénél előállítjuk a világnak talán legnagyobb hatalmasságát, a gőzt is; az erdő táplálja üde legelőjével nyájainknak egy igen nagy részét; szolgáltat lombtakarmányt, almot és trágyát; az erdő patakjaiban laknak legizletesebb halmeneink; az erdő ad lakást és tápot legtöbb vadainknak és éneklő madarainknak. De a mi mindennél nemzetgazdászatiilag sokkal fontosabb; az erdő dolgot és így kenyeret ad igen sok munkásnak oly helyeken, hol másképen a vidék lakható nem volna. Ugy, hogy a hivatásának fontosságán és nagyszerűségén lelkesülő német erdészeti írónak igaza van, midőn felkiáltt:

Kein Wald ohne Cultur; und

Keine Cultur ohne Wald!

Mint általánosan ismert dolog: Magyarország kiválóan a földművelésre van utalva.

Az általános földművelésbe beleértem itt az erdőgazdászatot is. Napjainkban tehát, midőn mindaz, mi a nemzeti közvagyonosodást, jólétet, s így az önállásnak bizonyos fokát megszerezni és biztosítani képes, a tudományos fejlesztés tárgyává tétetik, annál nagyobb figyelmet érdemel a mező- és erdőgazdászati, mely a további művelődésnek alapfeltétele.

Mivelnünk kell tehát az erdészeti férfias öntudatos tevékenységünk egész erejével; oda kell igyekeznünk, hogy az eddig nagyon kis körben ismert erdészeti, e terra incognita, minél nagyobb körben ismertté és kedveltté tétessék, hogy iránta az általános érdeket felköltsük, hogy az erdészeti népszerűvé legyen; mert minden tan csak akkor kezd teremni gyümölcsöt, midőn az, az elmélet teréről a nép tulajdonába megy át, a gyakorlatban talál alkalmazást. — Szükséges azt fejlesztenünk és

terjesztesztenünk azért is, mivel az egész országban folyamatban lévő birtokrendezés és tagosítás által az erdő nem fogja a kincstár és nagybirtokosoknak kizárólagos tulajdonát képezni; ellenkezőleg majdnem minden telkesgazda, vagy legalább község kis erdőbirtokossá válik, és hogyan várhatnánk azután ezektől okszerű erdőgazdászatot, ha velök egy jó erdőgazdászati alapelveit, annak követelményeit előbb meg nem ismertetjük? Terjesztesztenünk kell azt azért is, mivel az erdőtörvényjavaslat a legszabadelvűbb alapokról indulván ki, míg egyrészt a lehetőség határai között az erdőtalaj használati, művelési módját illetőleg az erdőbirtokosnak szabad elhatározási jogot hagy meg, másrészt, és joggal, a kihágásokat igen szigorúan bünteti. Fel kell tehát világosítani a népet, mely sajnos, eddig erdeink pusztítója volt, az elfogadott elvekről; nehogy a félreértett törvény szerint erdeink elpusztitassanak, s hazánk oly sok más, erdeiből kipusztított országok szomorú sorsára jusson; s mi kénytelenek legyünk a végelemzésben többnyire ártatlan, s csak régi rossz szokásokkal bíró nép ellen a törvény szigorát alkalmazni. Terjesztesztenünk kell azért is, mivel az erdőgazdászati a mezőgazdászati igen jól jövedelmező testvérága. Testvérága, mert mindkettőnek növényekkel van dolga, s mindkettő a föld termőképességét igyekszik az ő módja szerint saját céljaira legjövödelmezőbben kihasználni. Erdő- és mezőgazda között csakis egy fő, egy jellemző különbség van. A mezőgazda egy év alatt vet és arat. Az erdőgazda, ha az idén vetett, kivéve a rövidebb fordáju sarjerdőket, csak 80, 100, 150 év múlva arathat. A mezőgazda a gazdasági növény egész életfolyamát képes több ízben megfigyelni. Az erdei fanövények egész életfolyamának megfigyelésére 3—4 emberi élet sem elegendő. A szorgalmas mezőgazda fáradalmainak, munkásságának gyümölcsét minden évben maga élvezi, meg van gyönyöre; elégtétele, megnyugvása. Az erdőgazda fáradalmainak gyümölcse mindég késő, háladatlan

unokákra száll át. Mert ha meg is van szellemi gyönyöre az általa eszközölt és jól sikerült, buján tenyésző ültetések vagy vetések fölött, azon kételylyel kell atyáihoz megtérnie, hogy vajjon az ő művei felett még elvonuló 60—120 viharos év nem fogja-e megsemmisíteni szorgalmának gyümölcsét? lesz-e elismerés legalább az utókornál?

Az itt elősoroltak fejtik meg, hogy erdész elismerésben ritkán részesül; ezek tüntetik föl az erdőgazdának nehéz helyzetét: ezek magyarázzák meg az erdészet és az erdészek mostoha állapotát.

Azon föntebbi állításomnak, hogy az erdészet a mezőgazdaságnak igen jól jövedelmező testvérága, legjobb bizonyítéka az eredmény, mit kormányunk a kincstári erdők közigazgatásának átvétele óta felmutathat.

Magyarországnak összes erdőterületéből a magyar pénzügyministerium igazgatása alatt 1,912.460 hold áll, holdját 1600 □^o-vel számítva. Ez erdőterületnek tartósan átlagos évi fatermése 1,177.990 szab. öllet tesz. Melyből 1869-ben, Lónyai volt kir. pénzügyministernek Ő felségénél benyújtott jelentése szerint kerekszámban csak 600.000 szab. öl használtatott föl; tehát a valóságos fatermésnek majdnem csak fele.

E kincstári erdőségek egyes részeiben 1867. és 68. átlagában az eredmény holdankénti 53 kr veszteség és 9 frt 96 kr nyereség között változik, és az egész területre holdanként 46 kr tiszta jövedelem esik. 1869-ben a holdankénti átlagos tiszta jövedelem, a kormánynak körültekintő gondoskodása, czélszerű ujjításai és berendezései, valamint a behozott okszerű gazdaszat folytán már 1 frt 22 krt tett ki, daczára, hogy a valóságos évi fatermés még nem jött használat alá, s hogy egyáltalában ez a javulásnak csak kezdete, s korántsem az eredmény netovábbja, mit e tekintetben elérhetni még biztosan remélünk.

A magánerdők kezelésének eredményét illetőleg még semmi-féle biztos adattal nem birunk; s itt általában csak az jegyezhető meg, hogy míg azoknak egyik része értelmes szakemberek által kezelve, tartósan legalább is oly eredményt, vagy még jobbat képes felmutatni, mint a többiek; addig azoknak másik részében a nem szakértők által vezetett rablógazdaság foly, s hogy ha ily gazdaszat tud is a jelenben pénzbevételt, látszólagos eredményt felmutatni, az korántsem tiszta jövedelem; mivel a rossz kezelés, botor kezekkel a jövőbe nyulván, ennek készleteit emészti föl, és idézi elő a fa- és pénzjövedelem majdani szünetelését.

Összehasonlítva az erdőjövödelmet az erdőtőkével, kitünik, hogy a tőke 2—6% kamatozik; rendesen azonban csak 2—3%-ot hajt, mely ugyan nem igen magas; de tekintve egyrészt a kamatozási biztonságot, továbbá azt, hogy az erdőgazdaszat rendesen kevesebb befektetést igényel, mint a mezőgazdaszat; másrészt azon körümenyt, hogy az erdők többnyire — nem mondom általában — feltétlen, azaz oly erdőtalajon állanak, melyen mezőgazdaság sikeresen nem volna üzhető, kielégítőnek mondható. A kamatlábnak kicsisége oka annak, hogy hazánkban, hol a tőke oly drága, az erdők utáni kereslet nagyon csekély. Mi a hazai tőkétől legalább 8—12%-ot fizetünk, s ily fölvelt tőkével, rendes körümenyek között természetesen nem vehetünk erdőt, mely csak 3—6% fizet. De ha egyszer a tőke hazánkban is szaporodni fog, úgy, hogy az ajánlat nagyobb lesz mint az utánna való kereslet, vagy legalább a tőke olcsulni fog, akkor mi is, mint most Angolhonban van, 2—4%-ra kapván tőkét, ezt az erdőgazdaszatnál gyümölcsözően helyezhetjük el. Ép oly értelemben, mint az olcsó tőke, fog hatni a vasutak és más közlekedési eszközök szaporítása. Első tekintetre talán úgy látszik, hogy a vasuti hálózat szaporítása, s ezzel együtt a kőszén használatának terjesztése a fa

és így az erdő értékére nyomasztólag fog hatni. De ez nem így van. Figyelembe kell vennünk, hogy maguk a vasutak s a vasuthálózatnál keletkező ipar-gyárművek és kereskedelem, igen sok, kitűnő minőségű értékes fát igényelnek; s már ezáltal az erdők értékét közvetlen növelik; másrészt, hogy a közlekedési eszközök szaporítása, a vasuti hálózat terjedése, folyók hajózhatóvá tétele, eddig ki nem használt erdőrészeket hoz a piacra, s míg ez által értéket szerez az ezelőtt értékkel nem bíró erdőknek, megteremti másrészt az állampolgárookra, a fogyasztókra oly üdvös concurrentiát, mi jelenleg Kolozsvárt is hiányzik, úgy, hogy itt kénytelenek vagyunk a mostani fapiaczon képtelen, és a vidék erdészeti viszonyaival arányban nem álló magas faárakat fizetni. Némelykor különös rendkívüli viszonyok által idéztetnek elő az aránytalanul magas faárak, s némelyek hajlandók ezt a lassanként bekövetkező faszükségnek tulajdonítani. Pedig erről, legalább a jelenben szó sem lehet.

Ha valaki ismeri Magyarországot erdeinek kiterjedését, s az álló roppant fakészletet, lehetetlen, hogy faszükségről beszéljen nálunk; föltéve, a minék előbb-utóbb be kell következni, hogy ez erdőknek fatömegei valóban használat alá is jönnék.

Magas árakról itt-ott lehet szó, helyi faszükségről is; de általános faszükségről nem, s a magas árakra is épen az észszerű erdőgazdászat, okszerű kihasználás és a szállító utak és eszközök szaporítása és javítása fog mérséklően hatni.

Magas ár különben is nagyon relativ fogalom. Ha a fának ára csakis a kezelési, gondozási, készítési, szállítási költségeket és a reá fordított adómenyiséget fedezi, és ezenkívül még egy bizonyos magasságu, kereskedelmileg elfogadható kamatot hoz, úgy a faár, bármily nagynak lássék is, azért még nem magas. A faárak emelkedésére, azoknak magasságára különösen két körülmény bír nagy befolyással. Az egyik az, hogy a nagyon erdős vidékek rendesen lakatlanok is, s így a munkaerő kevés,

s ezért drága; a másik, hogy a fa, de különösen a tűzifa, az általa elérhető eredményhez viszonyítva, igen nagy súlyú, és nagy térimét foglal el, s hogy ennek következtében a szállítási költségeket, különösen nagyobb távolságra, nem képes elviselni. Ez utóbbi bajon csak a célnak megfelelő fa-szállító eszközök és utak alkalmazása, továbbá a vasuti és gőzhajói szállítási árszabályzat leszállítása által lehet segíteni. A munkaerő hiányát pedig az által, ha az illető erdőbirtokosok elfogadható feltételek mellett erdőbirtokuk határain belől a kellő számú erdőmunkásokat megtelepitik. Mindkét részben megtörténtek már az első üdvös lépések, a mennyiben a vasuti árak már eddig is szállítottak; s kincstári erdőbirtokokon is telepítették új erdőmunkások, a régi telepítvényi viszonyok rendezése pedig törvényhozásilag fogantatba vétetett. Egy körülmény van, mit a telepítvények ujjaszervezésénél eléggé hangoztatni nem birunk, s ez az, hogy az erdőmunkás használatára kihasítandó földek a lehető minimumra szoríttassanak; mivel különben a telepítvényes földművéssé válván, ezáltal az erdei munkától elvonatik. Egy másik elv az, hogy minél kisebb fokban gyakoroljunk tutorságot a munkások fölött. A tapasztalás ugyanis bebizonyította, hogy oly munkás, a kinek életszükségeitől az uraság már úgy is gondoskodik, igen rest szokott lenni, s csak annyit dolgozik, hogy éhen ne haljon; míg az, ki saját szárnyaira van bocsátva, az élet követelményei által sarkantyuzva, rendesen iparkodó, szerény munkás szokott lenni. Ez esetben azonban a munkabéreket kell oly magasra emelnünk, hogy egy szorgalmas munkás az ő szerény igényeihez mért földi jólétet keresetéből megszerezhesse.

Volna ugyan még egy módja a munkás telepítvények szervezésének, ha t. i. azon rendszer hozatnék be, hogy az urasági földek, a vidék szerint 15—30 holdas részletekre osztva, egyes szorgalmasabb, igyekezőbb munkásnak adatnának ki bérbe.

Ezekből azután egy oly jobb birtoku munkás osztály válnék, melyet az uraság a munkaadásnál mint vállalkozókat alkalmazhatna. Mivel különösen nagyobb erdei munkáknál, különben elég biztosíték mellett a vállalkozók alkalmazása nemcsak hogy pénzbeli előnnyel jár, de a kezelést, a munka felügyelését is egyszerűsíti és könnyíti, ellévén ismerve, hogy leginkább a kicsi dolgok összesége nehezíti meg a feladat teljesítését.

Ha felolvasásom elején az erdészet elmaradottságát felemlítém, szükségesnek látom most a szebb jövőt jelző körülmények egynémelyikére is figyelmeztetni. Ilyen az erdészeti közgazgatásnak elválasztása a bányá- és kohászatitól; a külön jószág és erdőigazgatóságok felállítása; melyeknél az erdészet szabadon fejlődve, virágozni is fog; ilyen az erdőgazdászati és kezelésben behozott javítások, újítások, miknek üdvös hatására már rá mutattam; ilyen az, hogy magánerdőbirtokosaink erdőgazdáikat, tisztjeiket már szakemberek közül kezdik válogatni, hogy most már az erdészettant képesek vagyunk a tanszékről saját nyelvünkön előadni, sőt nemsokára erdészeti tankönyveink is lesznek; hogy az erdőbirtok és erdészeti jogviszonyok rendezésére már a törvényhozás figyelme is kiterjedt; s végre, a gazdasági tanintézeteknek és ezeknél egy-egy erdészeti tanszéknek részben megtörtént, részben várható felállítása.

Mindezekután nem hihetem, hogy valaki, ha az életet ismeri és nemzetgazdászatiilag ítél, az erdőnek és az erdészetnek fontosságát tagadni merné. Volt ugyan idő, mikor ezt tagadták, midőn majdnem általánosan azon nézet volt uralkodó, hogy az erdésznek főkellékei: éles fejsze és tompa ész. S volt is valami igaz ezen állításban; a mennyiben tisztelet a kivételeknek, ez itélethozatalnál a fenforgó viszonyok s az épen akkor gazdálkodó személyek szolgáltak kiindulási pontul. A hiba épen abban

rejlett, hogy az egyéneknél tapasztalt tulajdonságokat mint kelléket tüntették elő. — De ma már, hála korunk felvilágosodottságának, nagyon kevés az ezen nézetet követők száma, s ha még ilyenek vannak, bátran szembe szállunk velök; s hogy az igazságszolgáltatás részrehajlatlan legyen: elfogadjuk az állítás első felét, nekik hagyván annak második részét.

Vannak nekünk még ellenségeink; de vannak igazi és álbarátaink is, kik közül az utóbbiak szakértelem nélkül, de fontos és egyszersmind hosszukás savanyu arczczal, és az erdőpusztítás és faszükség rémével ijesztgetve, az erdészetet eddig viselt békóiban akarják hagyni.

Igazi barátainknál azon elégtétel, mit a biztos siker nyújt, nem fog elmaradni; álbarátainkat illetőleg nem tehetek jobbat, mintha a közmondással felsohajtok: ments meg uram minket tőlük; ellenségeinkkel majd csak elbánunk!

Az államvagyon költségvetésének tárgyalása.

A képviselőház az államvagyon 1871. évi költségvetését múlt márczius hó 9-én tárgyalta.

A törvényhozó testület néhány tagja által azon alkalommal kifejezett nézetek, melyek az államvagyonnak kezelésére, eladására, továbbá a bányászatnak az erdészettől való különválasztására vonatkoznak és a melyek a ház helyeslésével is találkoztak, annyira figyelemre és tudomásra méltók, hogy azoknak a következőkben való közlését kötelenségünknek ismerjük.

I. Mezőgazdasági uradalmak.

1. Kincstári uradalmak : bevétel	3,887.640	frt.	Szükséglet	1,604.450	frt.
2. Koronajóságok :	507.904	„	„	309.383	„
3. Bányauradalmak :	760.451	„	„	614.449	„

Szell K. A költségvetés előadója kiemeli, hogy az állam-birtokok bevételeinél 10°/_o emelkedés van.

Tisza Kálmán. Örömmel veszi a kedvező eredményt s helyesli, hogy az államjavak, az erdőségek kivételével, haszonbérbe adassanak, viszonyainkat tekintve, azonban szükségesnek tartja, hogy a haszonbéri szerződések hosszabb időre kötessenek, mert ez által jobb gazdaságok érhetők el, s a jószágok is az államra nézve értékesebbek lesznek.

Történjék az úgy, mint szoktak tenni néha magánosok nálunk és szokták tenni másutt is, hogy bizonyos 5—6 évi ciklusokban az eredeti haszonbér 5—6 10°/_o-al mindig növekedik, mert ily módon lehetne elérni azon kettős célt, hogy hosszás haszonbér által jobb gazdálkodás tétessék lehetővé és a földeknek mindinkább. emelkedő jövedelmességéből eredő többletet az állam se veszítse el.

Ezen célnak azonban nem lát eleget téve azzal, mit a napokban a pénzügyminister mondott az által, hogy minden évben visszajön a haszonbérileg kezelt birtoknak $\frac{1}{20}$ -ad része. nem lát pedig eleget téve azért, mert ezen $\frac{1}{20}$ -ad része nem pótolhatja azon értékelkedést, melynek az egészre nézve be kellene állani s azon eredmény, melyet ily módon felmutathatnánk, elenyészik sokszor az által is, hogy esetleg épen rossz időjáratra esván, ezen részek visszakerülése az új bérbeadásnál nem előmenetel, hanem megeshetik, csökkenés történik, pedig ezen csökkenés csakis azon egy évre áll, és jövőre nézve nem állott volna, mert tudjuk azt, hogy a mi viszonyaink közt elég két rossz év arra, hogy minden haszonbérnek értéke 20—30, sőt 40°/_o-al csökkenjen és ez tart mindaddig, míg egy-két jó év azokat ismét a régi árra fel nem szökteti.

Egyáltalában nem tartja helyes dolognak azt, hogy az állam, mely 7—8°/_o-os pénzzel segít magán, nagy számu, milliókat érő vagyont tartson kezei közt, mely 1—2 perczent jövedelmet

hoz. Ugyanazért szónok szerint az államnak feladata az lenne, hogy az államvagyon, nem ugyan rögtön, nem egyszerre, de kellő óvatos eljárás mellett és részekre osztva eladassék. Ezt kívánja a kincstár érdeke, mert oly keveset jövedelmez a kincstár kezelése alatt, hogy eladva, értékének jövedelme, kamatja megháromszorozná sőt négyszerezné a jövedelmet. Ezt tartaná államgazdászati szempontból czélszerűnek, mert az kétséghonvontatlan tény, hogy a magángazdák sokkal több eredményt fejtenek ki, mint a legjobb államgazdaság. (Helyeslés.)

Kerkapoly Károly pénzügyminister megengedi, hogy jó volna, ha a 20 évi bérlet tartama alatt is, pl. minden 5-ik évben megállapíttatnék bizonyos fokozata a bérlet-összegnek, de ezt csak a kísérlet fogná megmutatni. Legczélszerűbbnek tartja az eddigi módot. A hosszabb idei haszonbérlet által kizsákmányolni iparkodik az előnyöket, ott pedig, hol hátrányok mutatkoznak, a rövidebb időre terjedő haszonbérrel segít magán. (Helyeslés.) Az öt éves emelés, mit Tisza ajánl, czélszerűbben akkor fog alkalmaztatni, ha egyszer a birtokok épületekkel már fel lesznek szerelve, mire a mostani bérlők kötelezve vannak.

A kincstári birtokok bevételeire vonatkozólag előadja, hogy az emelkedés csaknem negyedfél millióra rugott. A mi azt illeti, valjon helyes-e, hogy az állam javai több tárcza részéről kezeltetnek, csak azt jegyzi meg, hogy ő is azt gondolja, hogy nem ugyan egyszerre, de annak idején és annak módja szerint az államjavak egy részén tul kell adnunk, mert az állam, mely 7—8%-os pénzeket vesz föl, rosszul teszi, ha 2%-ot jövedelmező birtokokat megtart. Ezt elismeri, de megjegyzi, hogy épen az állam mezőgazdasági birtokai jövedelmeznek többet 2%-nál. (Móricz Pál : Hát az erdők?)

Az erdők eladása, ha azok kevesebbet jövedelmeznek is, nagyon meggondolandó, de ha ezen intentió áll és helyes, mit nem von kétségbe, de csak azt adja hozzá, hogy meg kell

várni az időt, akkor midőn talán nagyobb mérvben kiépültek a vasutak, s midőn az erdők értéke növekedni fog, de akkor épen az nem volna helyes, hogy ezen eladásra szánt javakra nézve külön ministeriumot állítsunk fel, mert épen a képviselő urak hangoztatták, hogy oly dolgokra nem kell hatóságot rendszerezíteni, melyeket csak ideiglenesen akarunk fentartani. Sokkal helyesebb tehát, hogy az államjavakat valamely más ministerium mellékesen kezelje, addig, míg az eladás megtörténik, minthogy ma egy külön ministeriumot rendszeresítsünk és holnap eladatván azon birtokok, megszűnjék azon ministerium működési köre. Ezt csak mellékesen megjegyezvén, kéri a házat a tételek megszavazására. (Helyeslés.)

A ház a pénzügyi bizottság által előirányzott fennebbi összegeket megszavazza.

II. Államerdők.

Bevétel 5,256.206 frt. Szükséglet 5,247.244 frt.

Móricz Pál miután az 1868. évi zárszámadásban az erdők jövedelme 1,380.000 frt volt, az 1869. zárszámadásban az akkori pénzügyminister tetemesen nagyobbra állította a jövedelmet és már 1869. igen bőven kifejtette, hogy mennyivel emelte az államerdők jövedelmét, az 1869. zárszámadásban 1,260.000 frt van kitéve, tehát az államerdők jövedelme 1868. 1869. vagy 120.000 frttal fogyott. Ezt szóló nem érti, azért felvilágosítást kér.

Kerkapoly Károly pénzügyminister kérdi *Móriczot*, miből veszi tételeit, mire *Móricz* átnyújtja a zárszámadás egy példányát. Szóló nem kíván ugyan megesküdni a mit mondandó lesz, mert e tárgyra, mely tulajdonkép nincs most napirenden, nincs elkészülve, de úgy hiszi, hogy *Móricz* tévedésben van, mert a készletet az év bevételének gondolja. A zárszámadást, mit neki

átadott, nem jól nézte meg Móricz, mert a 67-ki hátralékot vette 68—69-ki bevételnek.

Móricz Pál megnyugszik a feleletben. A zárszámadásokban oly nagy a confusio, hogy nem tudja, mikép fog a minister abból kigázolni. A tüzetes felelet elhalasztása ellen nincs észrevétele, mert akkor talán megnyugtatóbb lesz az.

Kerkapoly K. elfogadja, hanem annyit már most kíván megjegyezni, hogy a kérdést válaszával már is kiderítette.

Széll Kálmán e czimre nézve a pénzügyi bizottság azon határozatát, miszerint jövőre az államerdőségeknél a számvitel más alapon történjék, feleslegesnek tartja, miután a pénzügyminister erre teljes készségét kijelentette a bizottságban.

Péchy Tamás biztosabbnak tartja a határozatot, mint az ígéretet.

Kerkapoly K. kijelenti, hogy már tetteleg életbeléptette az új számvitelt.

A ház az államerdők czimén a pénzügyi bizottság által előirányzott előbbi összegeket megszavazza.

III. Bányászat és pénzverés.

Bevétel 13,574.670 frt. Szükséglet 11,723.032 frt.

Stoll Károly a bányászat és pénzverés rovatánál emel szót. Nagy az aggodalom, nagy a levertség a bányavidékeken. Ott már a sirhalmot is látják, mely a bánya-iparral ezrek reményét fedendi. És a bajok okát a jelen ministeriumban keresik.

Indokolt-e az aggodalom, igazolt-e ezen feltevés — erre vonatkozólag tesz néhány észrevételt. A rendkívüli drágaság a bányászatot alapjában rendítette meg, ugyannyira, hogy a javulást csak egy erős kéztől lehet remélni. Leginkább előidézett

e rendkívüli drágaság a temesvári fakérdés által. Azon szerződés mindazt, a mi előnyös, a vállalkozókra ruházta, mindazt pedig a mi legalább is kétes, az államkincstárnak hagyta. — Ilyen a levágás és a leszállítás a Bégáig, a hol ölekbe rakatik a fa és oly ölekbe adatik el, hogy 3 ölből 5-öt ad el a vállalkozó, az itteni elfogadott mérték szerint, midőn a szerződés megkötött és annak szüksége beállott, hogy a favágás megkezdessék, különösen a nagybányai és mármarosai kerületből akarták előteremteni a favágókat, pedig tudva van, hogy mind a két kerület csak úgy fedezheti saját szükségletét is, ha Galicziából jönnek munkások ezen munka teljesítésére. Szóló olvasott egy levelet, melyben rendkívüli nagy ár ígértetik az ottani munkásoknak. És mi lett a következménye? Az, hogy a favágás egy csapással annyira felszökött, hogy az által a kohó üzlet tetemesen megdrágított, így felszökött a napszám 70, 80 sőt 90 krra is. Bekövetkezett az által az, hogy a mi 1868. és 1869-ben bányaterményből még haszonnal beváltható volt, 1869. végén és 1870-ben már nem volt beváltható. Ez jelen helyzete a bányának. De ezen helyzetet a jelen ministerium nem teremtette, hanem örökölte.

A bányakerületek képviselői azok, kik a bányászat iránt, mint nemzetgazdászok érdeklődnek, tanácskozásokat indítottak meg a segédforrások kimutatására. Ajánlja a „szegény vén bányászok igazán nyomasztó sorsát“ a pénzügyminister figyelmébe.

Kerka-poly Károly elismeri, hogy hazánkban a bányászat igen sok bajjal küzd, mert megdrágult a munkaerő, az érc ára pedig visszafelé megy világszerte. A munkaerő ára fölfelé megy, és ez nyomja a bányászatot, a mit producál az olcsó, a mivel pedig producál, az drága.

Bányászaink csak arról gondoskodtak, hogy a tüzelő-anyag legyen olcsó, vagy ingyen s azért többnyire a bányászok kezében volt az erdők igazgatása is, a mi majdnem annyi, mint a

macskára bizni a hájat; és ezért elmulasztották gondoskodni arról, a mi nekik jobb támaszt adott volna, t. i. jelentékeny iparfejlesztés, szorgalom és leleményesség. Ő oda vitte a dolgot, hogy az erdők igazgatása másra bizassék, a bányák igazgatása is másra, hogy tudja mindenik mibe kerül és mennyit jövedelmez minden ág, s ha már áldozatot kell hozni, tudja is mire és mennyit kell hozni. Egyébiránt ez elkülönítést különösen azért tette, mert nehéz oly embert kapni, ki jó erdő- és bányai igazgató is legyen egyuttal. Azt gondolja, hogy legczélszerűbb lesz, ha a rezervált erdőkből ezután is, mint azelőtt, ingyen kapnak a bányászok fát, csupán a vágatás és szállítás költségeit fizetik meg.

A mi a többi erdőt illeti, basisul elfogadta, hogy 1871-ben a bányászoknak a faára akként számíttassék fel, és ez közhírré is tétessék, a mily áron 1869-ben el lehetett adni a fának azon részét, melyet a bányák igénybe nem vettek, idegeneknek. De tekintettel részint a bányászat nehéz visznoyaira, részint arra, hogy a bánya permanens nagy vevő, még 15 százalék ez árból elengedtetik. És az eredmény az, hogy egyelőre 1871-ben olcsóbban fogják kapni a bányák a fát, mint kapták 1870-ben.

A bányászoknak teljes egy évök van, melyben olcsó fával dolgozhatnak s jó lesz ezen időt felhasználniok, mert mind a fa, mind a munka évről-évre drágább lesz. (Helyeslés).

A ház a bizottn. következő határozati javaslatát fogadja el:

A pénzügyminister oda utasittatik, miszerint szakértők közbejöttével vizsgálat alá vétetvén az állami összes bányászatot és ezzel kapcsolatban lévő gyárműveket; tegyen a teljesítendő körülményes vizsgálat befejezése után jelentést aziránt, valjon ezen bányák és gyárművek, vagy némelyek azok közül eladás által nem lennének-e jobban, mint állami kezeléssel az állam javára értékesíthetők?

A tétel megszavaztatik.

Rendkívüli kiadások, az erdőkre szükséges nagyobb-mérvű befektetésekre :

a) A selmeczi erdészeti hivatalnál : Klack völgyben faszállításra építendő vasútra 70,000 frt, b) a breznóbányai erdészetenél a hroncsoki usztató építésére, a rhoniczi erdőgondnokságban 24,000 frt, c) a diósgyőri erdészkerületben birtokvételre és egyéb kiadásokra Szomoinokon 6000 frt, d) a marmaros-szigeti igazgatóság alá tartozó erdőknél 725,600 frt, e) az erdélyi erdőknél 1.072,800 frt. Összesen 1.898,400 frt.

Ezen költségvetési előirányzatban részletesen is elősorolt befektetések hasznosságát és nagy fontosságát a bizottság kétségbe nem vonta, mert mélyen érzi azt, hogy az államerdők értékesítésének és jövedelmeztetésének lehetősége nagy részben az ilyféle, főleg közlekedési eszközöket teremtő, az erdőket vasutakhoz vagy vízi utakhoz hozzáférhetőbbé tevő befektetések eszközlésétől függ, mert általában, a mint a bizottság más helyütt ki is emelte már, az államerdők értékesítése és jövedelmeinek kihasználása a szükséges közlekedési eszközök létesítése nélkül nem is képzelhető, a közlekedési eszközök hiányán kívül a vízi szállításnak és tutajozásnak törvény általi mielőbbi szabályozása is égető szükségét képez.

A bizottság az itt tervezett beruházások szükségét és az államerdők jövő értékesítésére nézve nagy horderejét elismerte, tekintve azonban az összeg nagyságát, szavazatát attól tette függővé, hogy a pénzügyminister a szükséges munkaerőnek és egyéb előfeltételeknek birtokában és általában oly helyzetben van-e, mely a tervezett beruházások létesítését megengedi.

A pénzügyminister azon kijelentése folytán, miszerint ezen befektetések létesítésére szükséges egyéb előfeltételekkel rendelkezik a legnagyobb nehézséget és akadályt abban találja, hogy a vízi szállítás és tutajozás iránt törvény még nem létezik, de reméli, hogy ezen törvénynek mielőbbi megalkotása azon

helyzetbe fogja tenni az erdészetet, hogy a befektetéseknek megfelelő eredményeket is képes lesz felmutatni. A bizottság a pénzügyminister ezen nyilatkozatában és főleg azon kijelentésében, hogy minden egyes munkálatot a részletes költségvetések szigorú megbirálása és minden körülmény gondos megvizsgálása után fog csak tényleg megkezdetni, teljesen megnyugodva : az előirányzatban részletesen elősorolt célokra, az összegeket megszvavázásra ajánlja. A ház megszavazza ezen összeget.

Erdőtermények árjegyzéke.

A komáromi piacon :

100 hüvelyk $2\frac{1}{2}$ öl hosszú 11 hüvelyk széles deszka talppal együtt :

lúczfenyő :	I. osztály	93	frt	—	kr
”	II. ”	68	”	—	”
jegenyefenyő :	I. ”	82	”	—	”
”	II. ”	65	”	—	”
1000 zsendely talppal együtt	I. osztály	7	”	20	”
”	” ” ” ” II. ”	5	”	—	”
1 mázsa lúczkéreg talppal együtt	I. osztály	2	”	50	”
”	” ” ” ” II. ”	2	”	—	”
1 köbláb épületfa	I. (vastag)	—	”	25	”
”	” II. (közép)	—	”	20	”

A bocskói és bustyaházai rakhelyeken. (Máramaros).

2 $\frac{1}{2}$ öl hosszú 6 hüv. vastag padló köblábanként	—	frt	42	kr
2 ” ” 1 $\frac{1}{2}$ ” ” deszka ”	—	”	52	”
donga 100 db darabonként	2	”	80	”
hordófenék 100 db darabonként	5	”	64	”
hornyolt zsendely 1000 darab	9	”	—	”

Miskolczon.

1 öl 3'-as bükkhasábfa	9	frt — kr
1 „ 3'-as tölgyhasáb	8	„ — „
1 mérő szén	1	„ 70 „
12' hosszú, 10'' széles, 1'' vastag fenyő- deszka darabonként	—	„ 60 „

Budapesten.

1 öl cserhasábfa	19	frt — kr
1 „ bükkhasáb	18	„ — „
1 „ tölgyhasáb	17	„ — „
1 „ dorongfa	16	„ — „
1 „ selejtesfa	14	„ — „
Gubacs, egy mázsa prima áru	15	„ — „

K ü l ö n f é l é k .

(Az országos lőjegyzék ügyében.)

A „Vadász- és Versenylap“ t. szerkesztősége által megkerestettünk abbeli kérelmének közlésére: sziveskednének t. olvasóink a f. évi I. füzetünk mellett szétküldött lőjegyzék mintákat betölteni és legfeljebb ápril hó 20-ig a nevezett lap szerkesztőségének (Pesten, kerepesi-ut 5. sz.) beküldeni.

Az országos lőjegyzék minél pontosabb és kimerítőbb összeállítása mind az erdészt, mind a vadászt közelről érdekelvén, feleslegesnek véljük az ajánlást; e helyett azonban a kezdetben megjelölt lap után egy kis mutatóvánnyal szolgálunk abból.

A gödöllői m. kir. jószágigazgatóság kerületében 31.968 holdnyi területen 1870. február 1-től, 1871. január 31-ig ejtetett 348 darab vad; még pedig:

62 fővad, 3 őzvad, 1 vadmacska, 28 róka, 2 borz, 132 nyul, 56 fogoly, 12 fűj, 19 erdei szalonka és 15 vízi szalonka.

(Agancs-kiállítás.)

Azon igen örvendetes haladás, mely hazánk vadászatában néhány év óta észrevehető, bátorit bennünket, mint sz. Hubertus legszerényebb hiveit, egy indítvánnyal lépni a vadász-közönség elébe, mely, ha részvételre talál, érdekes adatokat nyújthat hazánk vadászati viszonyaira; — ugyanis:

Indítványoztatik: egy május hó 9-én Pesten rendezendő szarvas- és őzagancs-kiállítás a következő feltételek mellett:

1. Felkéretnek a sz. István koronája területén vadászattal bíró urak, küldenék be következő czím alatt: „Nemzeti Lovarda Pest. Szarvasagancs-kiállítás“ apríl 20-ig legkitünőbb szarvas- és őzagancsaikat, melyek

2. bona fide ezen században és saját vadászterületükön lőtt vadakról származnak.

3. Azon vadász-urak, kik ezen indítványt elfogadják, egyszersmind személyenként 6 forint lefizetésére kötelezik magukat, mely összeg egy része a kiállítási költségek fedezésére fordíthatnák. a többletből pedig két emlék-érem szerezhetnék.

4. Ezen emlék-érmeket egy a résztvevők által, a kiállítást megelőző napon, szavazás útján választandó jury ítélné oda a legkitünőbb szarvas- és legkitünőbb őzagancs tulajdonosának. Ezen tény után a Jury rögtön értekezni az elvek megállapodása iránt, melyeket döntőkéül elismerni szándékozik a díjazásnál (vas-tagság, magasság, végek száma, hely, abnormitás sat.)

5. Minden résztvevő a jury határozatának előre, minden kifogás nélkül aláveti magát.

6. A jury tagjai lehetnek egyszersmind agancsbirtokosok is.

Ha egyébiránt a vadászatot kedvelő közönség közül néhányan más vidéken vagy országban lőtt vagy vett erős agancsok birtokában vannak, ezek is a kiállításbani részvételre felkéretnek, magától értődvén, hogy ezek után díjakra számot nem tarthatnak.

A résztvevő urak kéretnek, mielőbb az iránt nyilatkozni, hány agancsot szándékoznak a kiállításra küldeni. A levelek a „Vadász- és Verseny“-lap szerkesztősi irodájába (kerepesi-ut 5. sz.) intézendők.

Pest, 1871. márczius 8.

Indítványozók: Gr. Keglevich István. Gr. Széchenyi Pál.

Ezen indítványt eddig elfogadták: Gr. Almásy György, gr. Esterházy Pál, gr. Szápáry Antal, gr. Andrásy Gyula, gr. Festetics Pál, gr. Széchenyi Ferencz, hg. Esterházy Pál, gr. Károlyi Victor, báró Wenckheim-Czinderi Béla és gr. Szápáry Iván, s így a kiállítás létrejötte már biztosítva van.

(Uj iparvállalat).

A máramarosi faüzleti-társulatnak M.-Szigethen felállított gőz-fürésze mult márczius hóban indult meg; áll 6 deszka 4-kör, 1 épületfa és 1 szél-deszka fürészből. Az egész szerkezetet egy 80 lóerejű gőzgép hajtja. Az összes gépek Stuttgartban Kuhn G. gyárában készültek s jelesen működnek.

(Kinevezések).

Prusinszky Károly a m.-szigethi m. k. bányagazgatóságához erdőhivatali számvivővé, dr. Simai Tivadar és Valovics Gyula kincstári orvosokká, továbbá Kuhajda József a nagy-bányai m. k. jószágigazgatóságához irodatisztává nevezettek ki.

Előfizetési felhívás.

A tisztelt közönség pártfogásából lapunknak tizedik évfolyamát adjuk.

Polytonos és ernyedetlen törekvésünk volt, hogy az ügyet melyet szolgálunk, függetlenül minden irányban és legjobb meggyőződésünk szerint képviseljük, s hogy erdőbirtokosainknak és az erdészet iránt érdekel viseltető közönségnek, valamint szakférfiainknak is oly havi közlönyt adjunk, mely az erdészeti tudományok mai míveltebb állásának megfelelően a saját viszonyaink és gazdálkodási körülményeinkből fejlődő erdőgazdasági állapotokról s az ezeknek körébe tartozó teendőkről mindenki által használható utmutatást szolgáltatasson.

E lapok pályafutásának ideje alatt a szerkesztőség is több változáson ment át, de ez mindig azon óhajtól volt vezéreltetve, hogy tisztelt közönségünknek és erdészeti ügyünknek is előnyére váljék.

Ily változáson megy át lapunk szerkesztése ez alkalommal is, midőn azt, f. é. márcziushavi füzetünkkel megkezdve, Selmechről **Budára** hoztuk át, s midőn a korábbi szerkesztő és kiadó a főmunkatárssal együtt jövőre lapvezetők és kiadók lesznek, míg a szerkesztő, eddigi munkatársunk **Bedő Albert** leend.

Az „Erdészeti Lapok“ tartalmában eddig nyilvánult elveket jövőre is megtartjuk, s ujabban csatlakozott munkatársaink segítségével azon leszünk, hogy közlönyünk az erdőbirtokos, az erdei kereskedelem és a szaktudomány emberei előtt egyenlő érdekekkel birjon; mi czélból nemcsak az erdőgazdaság összes ágainak művelésére szolgáló értekezések és tudósítások képezendik tartalmát, hanem az erdészet körében felmerülő vagy abba vágó napikérdések, műszaki és üzleti vállalatok, valamint a faárak ismertetése is.

Az előfizetési ár mint eddig, ugy ezután is egy egész évre 5 frt. Az előfizetési pénzt „Az Erdészeti Lapok szerkesztőségének **Budára**“, a csupán 5 krajczárba kerülő postautalványozás által kérjük küldeni.

Lapunk terjedelme az eddigihez hasonló leend, a külkiállítás csinjáért pedig a m. kir. államnyomda kezeskedik. Az erdőgazdaság körébe tartozó hirdetések előfizetőink részéről díjtalanul közöltetnek.

Az erdészet ügybarátait vállalatunk szives támogatására hazafiu tisztelettel kérjük. — Budán, april hó 1-én 1871.

Divald Adolf és Wagner Károly,
lapvezetők és kiadók.

Bedő Albert,
szerkesztő.

Lapvezetők és kiadók:
Divald Adolf és Wagner Károly.

Szerkesztő:
Bedő Albert.
